

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO RŪMAI

MĖSINĖS PRODUKCIJOS VERTĖS DIDINIMAS

Žemės ūkio rūmai - Jūsų sėkmės raktas!

Projektas įgyvendintas pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Bendradarbiavimas“ veiklos srities „Parama EIP veiklos grupėms kurti ir jų veiklai vystyti“ įgyvendinimo taisyklės, taikomas nuo 2018 metų, patvirtintas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2018 m. lapkričio 29 d. įsakymu Nr. 3D-853

PROJEKTO PARTNERIAI

- Lietuvos socialinių mokslų centro Ekonomikos ir kaimo vystymo institutas
- 5 žemės ūkio veiklą vykdantys subjektai
- UAB „Agaras“
- AB „Krekenavos Agrofirma“
- UAB „Utenos mėsa“

PROBLEMA (1)

Gyvulių skerdimė susiklosčiusi tokia situacija, kad 80-85 proc. visų skerdimų atliekama didelėse įmonėse, kurios turi reglamentu įtvirtintą pareigą galvijus klasifikuoti. Sistemos logika sako, kad galvijo skerdena pirma turėtų būti įvertinama ir tada už ją sumokama pagal gautus rezultatus ir įmonės patvirtintą kainų lentelę, kurioje yra tiksliai nurodoma mokama kaina pagal klasifikavimo klasę ir nelieka vietos neobjektyvumui ar improvizacijoms.

Formaliai, klasifikuojančiose įmonėse, galutinio atsiskaitymo tvarka yra pagal įvertinimo rezultatus, tačiau praktikoje pats pirkimas yra pagal gyvą svorį, vertinant iš akies – kas iš principo negali būti objektyvu – ir mokant pinigus vietoje, realiai nežinant kokybės. Tik vėliau galvijus atsiduria skerdykloje, paskerdžiamas, įvertinamas ir sužinoma kokia jo reali kaina. Ir labai dažnai atsitinka taip, kad už geros kokybės galviją, mokant pagal gyvą svorį, sumokama per mažai.

PROBLEMA (2)

Pirkimo pagal skerdenų vertinimą būdas leistų gauti didesnes pajamas už aukšto įmitimo ir geros kokybės galvijus. Vidutiniškai išskaičiavus, skerdenos pirkimo kaina už geros išėigos, aukšto raumeningumo ir didesnio svorio intervalo galvijus būtų padidinta apie 18 proc. Tokią naudą pajustų geros kokybės galvijų augintojai, o tai paskatintų gerinti užauginamų galvijų kokybę.

Perkant galviją pagal gyvą svorį, yra dar vienas minusas – pritaikoma gyvo svorio nuoskaita įvertinus netekimus transportavimo metu, vidutiniškai nuoskaitos procentas yra apie 5,5 proc. Atsiskaitymo pagal skerdenas atveju, nuoskaita gyvam svoriui nebetaikoma, nes gyvas svoris nedalyvauja vertės nustatymo procese, tiekėjas gauna pajamas už skerdenos svorį. Pabrėžtina, kad eksporto kainos remiasi tik klasifikavimo sistema, todėl įmonės analogiškai gali tiksliai nustatyti ir savo mokamas kainas ūkininkui už kiekvieną klasę. Tai lemia, kad įmonėms yra naudingiau kuo geriau įvertinti galviją, nes už aukštesnę klasę gaunama santykinai geresnė kaina. Skerdimo, išpjauستymo sąnaudos yra labai panašios ir raumeningo ir lieso galvijo, tačiau gaunamos produkcijos vertė skiriasi ženkliai.

PROBLEMA (3)

Dauguma ūkininkų nenori laukti įvertinimo, motyvuodami, kad juos apgaus vertinime ar neatsiskaitys iš viso. Šiuo atveju nepriklausoma vertinimo stebėseną-kontrolė, kuri būtų ūkininkų pripažinta, eliminuotų tokį nepasitikėjimą ir tai būtų naudinga ir įmonėms, nes pasitaiko atvejų, kai vizualiai gražiai atrodantis galvijų paskerdis pasirodo ženkliai mažesnės kategorijos. Tokiu atveju ūkininkas galbūt pasijaučia bejėgis ar apgautas, kaip pvz. mano, kad galvijų buvo sukeitas su kitu, ir įmonei, nesant nepriklausomo stebėtojo, sunkiau apsiginti nuo tokių kaltinimų.

PROJEKTO TIKSLAS

Sujungus konsultavimo ir mokslo institucijų bei žemės ūkio veiklos subjektų žinias, galimybes ir patirtį atlikti parodomuosius bandymus, sprendžiant gyvulininkystės ūkių efektyvumo ir konkurencingumo didinimo uždavinius, bei siekiant didinti gyvulininkystės sektoriaus plėtrą, taip pat skatinti ūkius sparčiau diegti technologines naujoves ir didinti veiklos pelningumą, t. y. gaminti kokybišką produkciją ir už ją gauti aukščiausią kainą.

PROJEKTO IDĖJA

- Projektu buvo siekiama sukurti sistemą, kuri leistų nuotoliniu būdu gyvulio pardavėjui stebėti (įrašą) skerdyklos darbuotojų - skerdenų vertintojų darbą, nustatant galvijų skerdenoms kokybinius rodiklius, skerdenų paruošimą, skerdenos nustatytą svorį. Tikėtina, kad šis technologinis procesas užtikrins proceso skaidrumą ir didins galvijų augintojų pasitikėjimą skerdenų vertinimo sistema, nes leis užtikrinti teisingą kainą už parduotą galviją, o tai savo ruožtu skatins ūkininkus daugiau dėmesio skirti gaminamos produkcijos kokybei.
- Viena iš sistemos sudėtinių dalių nepriklausomas apeliacijos procesas, t. y. procedūra kai augintojas, įtaręs, kad skerdenų vertinimas yra neteisingas/klaidingas, galės kreiptis į nepriklausomą vertintoją – ekspertą. Sistema pagal skerdimo protokole fiksuotą laiką leis peržiūrėti skerdenų vertinimo pagal skerdenos masę bei kokybę vaizdo įrašą. Sistema fiksuos paskerstų gyvulių gyvą svorį, skerdenos svorį, galvijo skerdenos identifikavimo numerį, galvijų skerdenų vertinimo kokybinius rezultatus bei skerdenos paruošimą vertinimui visuose etapuose, t. y. vertinant viršutinę (užpakaliniai kumpiai), vidurinę (nugaros ilgieji raumenys) ir apatinę (priekinės mentys) skerdenos dalis.
- Sistema bus įdiegta ir išbandoma trijose, didžiausią rinkos dalį turinčiose mėsos perdirbimo įmonių skerdyklose. Taip pat bus įvertintas ūkių, pasinaudojusių sukurta sistema, patirtas ekonominis efektas, viešinami projekto rezultatai.